

DIRECTOR:

Dr. ALEXANDRU RUSU

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA:
BLAJ - JUD. TARNAVA MICĂ:

INSERATE:

Un șir garmond: 6 Lei. La
publicării repetate după

:: :: învoială :: ::

Unirea

REDACTOR:

Dr. AUGUSTIN POPA

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 200 Lei

Pe 6 luni . . . 100 Lei

Pentru străinătate 400 Lei

Numărul 4 Lei.

Foaie bisericească-politică — Apare în fiecare Sâmbătă

Încă un pas

— În chestia fondului de pensii preoțesc —

În legătură cu cele scrise referitor la această chestiune în ultimul număr al „Unirii”, anunțăm cu plăcere, că săptămâna trecută s'au trimis și clerului nostru arhidiecezan dispozițiile luate în cauză, cerându-se asupra propunerii făcute de conferința episcopescă avizul până la data de 20 Noembrie c.

În mare, aceste dispoziții acoper măsurile cunoscută ale eparhiei gherlane. Subliniind și din partea sa „dorința fermă (a episcopatului) de a îmbunătăți situația preoților noștri deficienți, a văduvelor și orfanilor de preoți”, Ordinariatul arhidiecezan — deși nu mai revine apoi asupra importanței principiare a chestiunii — încă își manifestă de ajuns dorința ca Ven. Cler. să nu pună nici o șovăială în acceptarea gândului mareț preconizat de corul nostru episcopesc. Drept temelie pentru cotizările ce sunt a se face după venitul intern din parohii, clerul arhidiecezan este liber să aleagă între o clasificare a parohiilor în 12 clase (cu venit dela sub 5000 și până la peste 100,000 Lei), ori o impunere după conscrierea congruală făcută la 1896, ale cărei sume ar fi să se ia — firește cu corecturile cerute de împrejurări — de 30 ori. Asupra acestei din urmă se insistă cu mare lux de amănunte și se afirmă, că la trecerea în practică a împărțirii parohiilor după clase, la care s'a gândit conferința episcopescă, „s'ar întâmpina multe greutăți, având mari cusururi”.

Din partea noastră nu împărtășim aceste nedumeriri și odată ce însuși cercularul arhidiecezan recunoaște, în cele din urmă, că „între limitele celor 12 clase propuse pot fi cuprinse destul de aproximativ venitele interne ale parohiilor, introducând această împărțire a lor o distanțiere destul de apropiată de realitate”, pare-că singur nu ține să se dea prea mare greutate afirmației preliminare, că această bază ar fi „mai mult ori mai puțin departe de realitate”. Și în adevăr ea oferă, credem, puțința de a încadra parohiile noastre cu atâta dreptate, încât poate servi — făcându-se, firește, după cea mai bună conștiință — ca bază mult mai aproape de adevăr decât formula întemeiată pe conscrierea dela 1896.

Și apoi mai este un lucru. Potrivit hotărârii luate de corul episcopesc, cerculara Blajului pune în discuție și chestia unificării fondurilor de pensii a celor patru eparhii ale bisericii noastre. Dar lucrul acesta, evident, nu poate fi realizat decât în baza aceluiaș temeiu de impunere a venitelor interne din parohii, și anume cel al împărțirii acestora după clase, care s'a indicat din partea conferinței episcopesci.

Oricum ar fi însă și oricum ar ieși avizurile pe cari le va da clerul arhidiecezan, un lucru e sigur: Porneala e bună, și astfel rezultatul nu poate să nu atingă nădejdiile, pe cari toată lumea le pune în această frumoasă mișcare,

Unirea credinții...

Încă odată între „adevăr și iubire” — Iubirea activă a Romei —
Ce putem face noi pentru unirea bisericilor

de prof. AUGUSTIN POPA

În „Cuvântul” din 20 Octombrie, P. C. Spătaru se sbate iarăși între „adevăr și iubire”. Zădărnicia străduințelor de până acum, ca și divinul imn al dragostii din I Cor. 13, l-au convins și mai deplin că, pentru unirea bisericilor, „dogma n'ajunge și n'ajută — ajunge și singură poate fi de folos iubirea”. Rămânând „pe metereze, în tranșeele dogmatismului confesional — nu ne vom înțelege niciodată!” Și fiindcă noi nu ne plecăm acestui gând, se raliază și dsa, cu resemnare melancolică, sfatului cuminte al dlui Nae Ionescu: „mai bine să ne apucăm de treabă”.

Nimic nou. A insista, ar însemna să repetăm ce am spus odată în articolul la care răspunde P. C. Spătaru. De prisos. Cu atât mai mult, cu cât ne place să credem, că dsa este de perfect acord cu noi cari, poate, nu l-am înțeles cum se cade. A presupune contrariul, ni-se pare a-l insulta. Atât este de limpede, de evidentă, toată chestiunea.

Intr'adevăr, fără a mai stăruii asupra raportului dintre adevăr și iubire, între cele două formule de unire a bisericilor: „iubire, fără adevăr”, teza protestantă, și „prin iubire la adevăr”, teza catolică, nu credem că e posibilă șovăirea. Știm, dureros de bine, că ne despart abia câteva dogme și o mare de ură, că avem cu ortodoxia comoara comună alor unsprezece veacuri de viață creștină, pe care o întunecă dușmănia altor veacuri de răutate omenească, nempăcată până astăzi. Suntem prea convinși că numai prin iubire multă, sinceră, caldă se va putea uni ceea ce ura a desfăcut. Dar tot așa de lămurit este, de altă parte, că vrem „unirea credinții” pentru care ne rugăm la toate slujbele; vrem să fim una în mărturisirea aceluiaș întreg adevăr adus de Hristos: „calea, adevărul și viața” noastră; vrem să fim „o turmă și un păstor”, având „un Domn, o credință, un botez”. Pe calea drepte credințe vom ajunge apoi să iubim ADEVĂRUL etern, să ne împărtășim de IUBIREA cea negrăită.

Orice altă părere ne pare cu neputință. De aceea credem că P. C. S. până aci e de acord cu noi. De acum însă ne despărțim. Pentru că dsa învinuște Roma de lipsa iubirii. „Bolșevismul a sugrumat ortodoxia în Rusia; ce-a zis, ce-a făcut catolicismul?” — Doamne, numai P. C. S. să nu știe ce a făcut Roma? Tot ce a putut. Tot ce poate face acum pentru proprii săi martiri din Mexico. S'a rugat, a îndemnat, a intervenit, a protestat cu toată tăria. Armată n'a avut ca să poată face mai mult. Dar cine a dus nenorocitelor victime ale foa-

metei din Rusia sovietică cel dintâi și cel mai larg ajutor? Nu Sfântul Părinte dela Roma? Și dacă astăzi ortodoxia „nu face și nu zice nimic” în fața ororilor din Mexico, nu e vina noastră. Nici nu o învinuătim prea greu. Așa cum este astăzi, ce-ar și putea face?

Dar nici nu de această iubire e vorba în prima linie, ci de cea pusă direct în slujba unirii bisericilor. Ei bine, cine cheltuiește în această direcție mai multă iubire decât Roma? În fapte, nu în vorbe! Catolicismul, întreg, se roagă pentru acest gând; face eforturi uriașe, sistematice pentru o tot mai temeinică cunoaștere împrumutată a celor două mari tabere creștine. Această cunoaștere străbătută de spiritul dragostii creștine va înlătura toate piedecile cari ne mai despart. Ea va arăta tuturor că, departe de „a nesocoti imensul dogmatism ortodox ecumenic, care este bun comun”, Roma nu vrea și nu cere mai mult, decât recunoașterea lui întregă, pe toata linia, cu toate consecințele. Se va înțelege atunci, că dela 1150 până azi Roma nu „a depășit” adevărul tradițional abătându-se dela el, ci l-a desvoltat în linia lui firească, așa cum își desvoaltă stejarul coroana. Dacă dela apologetii v. II până la sf. Crisosostom și până la sf. Ioan Damascenul credința s'a adâncit, s'a lămurit, s'a precizat, s'a cristalizat, cum ar putea cineva pretinde ca întreagă biserica Domnului, pururi vie și activă, să înțepenească în clipa când răutatea unui om, fie el chiar patriarh în Constantinopol, aruncă un bolovan de ură în râul limpede al vieții creștine de până atunci? — Când aceste gânduri vor fi înțelese, unirea, adevărata unire, s'a înfăptuit.

Pentru a grăbi cu un ceas sosirea acestei clipe, zicem și noi: „să ne apucăm de treabă”. Nu în sensul preconizat de d. Nae Ionescu, de-a ne vedea fiecare de daraverile interne ale bisericii sale, lăsând cu totul în grija lui Dumnezeu gândul unirii. De cât să ne certăm, sau să discutăm cu înveninare, evident, mai bine așa. — Dar putem încerca ceva mai bun. Dacă prin oameni însuflețiți s'a răspândit credința și prin oameni răi s'a stricat unitatea ei, prin străduințele altor oameni va desăvârși Dumnezeu iarăși unitatea. De aceea nu-i iertat să rămânem indiferenți în fața ranei deschise în trupul mistic al Mântuitorului.

Dar ce-am putea face? Ceeace face catolicismul. Întâi și întâi să ne rugăm stăruitor. Unirea credinții este un dar al lui Dumnezeu. — Să ținem vie problema, punându-o fără încetare înaintea credincioșilor. Rând pe rând

va trebui să înțelegem, că ura dintre noi nu o vrea Hristos. — Să căutăm a *ne cunoaște* tot mai bine.

Și toată această străduință, în *spiritul dragostii*, respectându-ne imprimat. Evident, în acest scop trebuie renunțat odată pentru totdeauna la gândul desființării silite a bisericii românești unite; trebuie să părăsim toate meschinăriile, cu cari se încearcă răpirea credincioșilor noștri. Presa ortodoxă românească să vorbească cinstit, serios, cu respect de adevăr despre biserica Romei. — Noi garantăm reciprocitatea. Dar insultele și falsificările, ca și în trecut, suntem datori să le punem la punct și împotriva atacurilor la viața noastră suntem datori să strigăm.

Sperăm, că P. C. Spătaru și toți cei de bună credință ne înțeleg și simt la fel.

Dispoziții salutare. Ultimul cercular al mitropoliei noastre dela Blaj ia, în ce privește învățământul religios secundar, o seamă de dispoziții, cari ies din făgașul obișnuit al ordinilor date la începutul altor ani școlari.

Ele sunt provocate de noul orar impus de ministerul instrucțiunii, care a redus la o singură oră învățământul religios din cursul superior al școlilor secundare și cere să contrabalanseze, măcar în parte, pierderile însemnate cari, în chip fatal, vor rezulta de pe urma acestei dispoziții ministeriale. În lipsa de manuale acomodate noului aranjament, cunoscut abia la începutul anului școlar în curs, se cere înainte de toate, ca profesorii să întocmească, pentru acest an de tranziție — după care se sperază revenirea la câte 2 ore săptămânale — o *programă analitică aparte*, în baza căreia să se poată da elevilor un întreg bine rotunzit.

Mult mai importante sunt însă alte două dispoziții luate de autoritatea noastră bisericească, cari în adevăr pot să dea rezultatele cele mai bune. Se dispune anume, ca „profesorii de religie să nu omită pe viitor sub nici un motiv *exhortațiile din Dumineci și sărbători*“, și să înființeze *reuniuni mariane* pentru tinerimea de ambele sexe. Acestea din urmă sunt cerute în chip special din partea ultimei conferințe episcopice și astfel e numai firesc ca ordinul circular al Blajului să insiste stăruitor, ca în cadrele acestor reuniuni de pietate „să se lucreze din toate puterile... pentru apropierea sufletului tinerimii de cele sfinte“.

Salutând cu bucurie aceste dispoziții în adevăr salutare, în favorul cărora știm că s'au făcut intervenții și la autoritățile școlare — cari nu ne închipuim că ar putea să pună vre-o piedecă în calea lor — îndemnăm și din partea noastră pe toți cei vizați să-și pună tot sufletul, pentruca frumoasele intenții ale corului nostru episcopesc să fie cât mai deplin realizate.

A murit Cardinalul de Lai. Bolnav de mai mult timp, Cardinalul de Lai s'a stins la 24 Octomvrie c. în Roma. S'a născut la 1853 în Vicenza, unde a avut în cursul timpului diverse slujbe bisericești, profesând o vreme și la o catedră de teologie a eparhiei sale. Chiamat la Roma, unde și-a făcut și studiile teologice, a lucrat mult timp în s. Congregația a Conciliului, unde a fost înaintat în 1903 la rangul de secretar. Cardinal a fost creat din partea Papei Pius al X-lea la 1907, în care calitate a fost pus în fruntea s. Congregației consistoriale, ajungând mai târziu vicedecanul sacralui Colegiu al Cardinalilor și episcop suburbicar de Sabina și Poggio Mirteto. În afară de Congregația pe care o conducea, Card. de Lai a mai făcut parte și multe alte Congregații ale Curiei papale.

Misiunile populare

Câteva reflexii pe marginea articolului din numărul 41 al „Unirii“

Reușita misiunilor populare este o problemă de importanță primordială. Misiunile se pot socoti deplin succese numai când ele traversează în suflete linii demarcaționale bine distincte. Atingerea acestei ținte este interesul comun — vorbind numai subiectiv — al preotului local, al protopopului, al conducătorilor de misiuni și al reuniunilor eparhiale de misiuni populare. Rezultatul oricăror misiuni este în funcție de priceperea, zelul, abnegația, oboseala și rugăciunea tuturor acestor factori.

În arhidieceză misiunile au un trecut de 1/4 de veac. Dacă în acest interval de timp ele au cucerit așa de puțin, încât uneori sunt frecventate abia de 30—40 credincioși, este o indicație elocventă, că factorii menționați servesc insuficient cauza misiunilor, deoparte, și că se impun oarecare revizui, de altă parte.

Aglomerarea de oaspeți mult-puțin gălăgioși la casa parohială, mesele albe încărcate de dimineată până'n noapte târzie, presărarea lor cu alte distracții — fie cât de inocente — sunt anomalii banale, dar prea coapte pentru a fi odată eliminate. În acest scop se cere și o modificare tehnică a misiunilor. Sistemul procesiunilor din vecini sugerează părerea că misiunile sunt ocazie de conveniri. Iar aceasta tentează, pe cei petrecăcioși, să exploateze și aceste zile ca un prilej oferit distracțiilor.

Renunțând la procesiunile din afară nu scărim efectul misiunilor. Dinpotrivă. Am păgubit ceva în extensiune, dar profităm ca intențitate: răscolim mai adânc sufletele localnicilor. După răscolire intențăm să se ofere spre purificare radicală. De regulă predicatorului, care a izbutit să pună în vibrație coardele îndurerate și copleșite de remușcări vechi și înăbușite.

Străinii vin prea târziu (au scăpat 2—3 predici) pentru a se mai putea încadra în ritmul sufletesc al localnicilor. Ba nu odată dezechilibrează chiar psihicul rudeniilor, prietenilor pe cari îi vizitează la locuințe, așteptând tratament etc. Vor îngroșa, străinii, asistența la 1—2 predici; poate și rândurile penitenților, dar întrebare că sunt ei pregătiți complect ori incomplect. Termometrul misiunilor este nu numai cvantumul ci și, cu deosebire, calitatea mărturisirilor.

Apropos mărturisirile. Ori cât ar fi de obositor, predicatorii trebuie să primească penitenți. Altcum riscă a-și zădărnici truda deplasării și a predicilor. Grăiesc întemeiat pe experiență de 20 ani. O statistică asupra mărturisirilor și cuminecărilor dela toate misiunile unui an ar verifica soliditatea afirmației. Să fim seamă, că statistica prezintă cifre, adevărate numai cvantumul mărturisirilor. E de prisos a accentua superioritatea lor calitativă acolo unde penitenții își pot pleca genunchii, își pot descărca conștiința și sub patrafirul predicatorilor.

Sarcina conducerii misiunilor trebuie încredințată și primită în bloc. Ideal ar fi ca numai predicatorii să asculte mărturisiri. Cum însă aceasta în puține locuri (în parohii cu 4—500 suflete) este posibilă, se va recurge și la preoți vecini, cunoscuți ca buni confesari. Principiar și principali confesari vor fi predicatorii. Aceștia, până ne lipsește echipa de călugări, se vor selecționa dintre cei mai capabili, mai devotați și mai punctuali preoți. Cei cari reușesc a îndupleca la mărturisire numai 8—10% din totalul parohiei se vor atașa de câteva ori altora mai destoinici, mai experți și mai probați. Căci, să se știe și să fim sinceri, eșecul nu totdeauna provine numai din

neglijența preotului și a protopopului. Îndeajuns de lența sau slăbiciunea presupusă ori reală a acestora o poate repara misionarul abil cu primele predici. Cine și cum va repara însă insuficiența predicilor, ori chiar nesosirea predicatorului?!

Spre sfârșitul unui an bogat în misiuni populare este necesară examinarea aranjamentelor în trecut, pentruca în viitor să se elimine scăderile, să se umplă lacunele și să se intensifice părțile bune.

Asta-i ținta modestelor reflexii de mai sus, puse pe marginea celor scrise de p. Dr. N. Lupu în nr. 41 al „Unirii“.

Dr. Vasile Cerghizan

Contra noului calendar. Numărul dela 26 Octomvrie c. al ziarului „Curentul“ anunță, că preoții ortodocși adunați la congresul dela București s'ar fi ocupat și de chestiunea calendarului și că — fără a face sgomot pe această temă — ar fi trimis atât patriarhiei, cât și sfântului Sinod, câte un memoriu, în care se cere ca hotărârea din 14 Maiu 1928 referitoare la data Paștilor din 1929 să fie modificată.

Se știe, că ziua de 31 Martie, pe când s'au fixat Paștile din anul viitor este o zi, care dacă intră perfect în cadrele calendarului modificat (dovadă că atunci au Paștile și catolicii și reformații), nu cadrează, în schimb, cu hotărârea inițială a sf. Sinod de a menține adevărat pentru data Paștilor tot vechiul aranjament. Până acum așa s'a și urmat, dar cum pentru anul viitor păstrarea aranjamentului vechiu ar fi însemnat suprimarea totală a postului sfântului Petru, Sinodul s'a simțit îndemnat să facă abaterea cunoscută.

Hotărârea aceasta, publicată încă de atunci și prinsă în toate calendarele câte au apărut până acum, a provocat o adevărată mișcare populară în părțile Moldovei — unde este o întreagă serie de călugări cari o agită —, și dacă informația „Curentului“ este întemeiată, se pare că mișcare are proporții mari. Oricum ar fi însă, nu credem ca sf. Sinod să mai poată schimba ceva în această chestiune.

Prea s'ar dovedi atunci, că autoritatea supremă a ortodoxiei române n'are autoritatea de lipsă nici în luarea unei hotărâri referitoare la data Paștilor, nici în impunerea și susținerea aceleia.

Iar asta ar echivala cu o totală compromitere.

Mai puține fete la școală! Apropos de informația, că la vre-o 6 catedre libere, de suplinire la limba franceză, s'ar fi prezentat în capitală peste patru sute candidate, d. *Cesar Petrescu* face, în ziarul „Curentul“ (numărul dela 29 Oct. c.) o serie de reflexii de cea mai mare actualitate, care e bine să nu scape nici unui părinte interesat în chestiune.

Vorbind de superabundența fetelor școlite d. C. P. spune următoarele:

„Pentru carierele libere soluția... rămâne cel puțin pe simpla seamă a fiecărei posesoare de diplomă. Aici concurența va scoate în evidență și va da mijloace de existență elementelor meritului, lăsând elementele slabe să-și ispășească singure, pe proprie socoteală, imprudența și nelegitimul optimism. Dar pentru absolventele facultăților de litere, cu un contingent în fiecare an progresând și cu debușeu limitat, problema apare gravă de pe acum. Va deveni desnădăjduită, mâine. Vom avea telefoniste și dactilografe licențiate, casierite de bilete doctore în matematică și supraveghetoare la vagoanele rapidului, candidate fără loc, la catedra de geografie. Un numerus clausus, nu se poate stabili de sus în jos, dela autoritatea

universitară. Selecția se face mai târziu, în cursul studiilor și apoi în decursul carierei. Dar părinții... trebuie să prevină din timp această criză și să mediteze, că de pe acum, o diplomă a facultății de litere, nu-ți dă alt drept, decât acel de a muri în pace și în onor, de foame". —

Sunt cuvinte cari cuprind mult adevăr și cari trebuie să ne dea de gândit la toți deopotrivă.

Crucea și svastica

Mișcarea cuzista a crucii încârligată duce la păgânism *)

Până acum am cunoscut crucea cea dreaptă, simbolul creștinismului și al adevărului nealterat. Dela un timp însă iată că o alta „cruce”, încârligată, numită *svastica*, vrea să simbolizeze un creștinism cu totul nou.

Pe acest „creștinism” nou îl combate și „Cuvântul” din 31 August c. (No. 1206), când scrie: „O speță de ortodocși, foarte interesantă, o formează teologii — clerici și laici — din partidul profesorului A. C. Cuza. În nemuritoare domnie dogmatică: *Invățătura lui Isus, Iudaismul și teologia creștină*, bătrânul doctrinar dovedește, nici mai puțin nici mai mult, decât că scopul venirii lui Isus a fost lupta împotriva Jidanilor. Urmașii lui Hristos nu l-au înțeles, și au falsificat învățătura, transformându-o în blestemata de „religie a iubirii”, părăsind astfel drumul indicat de El: lupta împotriva Jidanilor”. Și „Cuvântul” continuă apoi astfel: „Sunt încântători acești teologi; buni de pus în spirt”.

Voiu încerca și eu să pun la punct „teologia” și „religia” aceasta ciudată. O voiu căuta prin satele vechi, întemeiate încă de străbunii noștri pe acestea plaiuri, și în poeziile lor populare străbune. În Sălaj am crescut prin satele: Cehal—Kefalos, Dumuslău—Domus Larum, Boian—Boviniani, adevărat păstor de boi, Pagaia—Pagus, Pătal—Pratulus, Pir—Pyros, Silvaș—Silvae, Reghea—Regia. Numele comunei Săuca ungurește este Szödemetér, care pe timpul creștinării Românilor ar fi fost cândva numită Sân-Medru. Marginea locuită de Români ar fi pe la satul Ghetea—Pagus Gaetarum, și pe la Cheț—Pagus Celtarum.

Dar nu numai numirile topografice ne dau urme romane pe acestea plaiuri, ci încă și banii vechi romani, și mai ales urme din poezia populară locală, precum și datinele vechi și legendele populare păstrate în superstițiile locale. Astfel în Boianul-Mare și până azi se cântă la Crăciun colinda aceasta:

Trecu vreme ș-o venit,
Precum o fost prorocit,
La cei proroci dedemult,
Că s'a naște Fiul sfânt.
Fiul sfânt din Duhul sfânt
Oare unde pe pământ,
Poate'n iezlea boilor,
Din flori dalbe a fânului.
Halaruștii s'o sculat
Tot cu sânge s'o spălat
Și pe Hristos l-o cotat,
L-o cotat și l-o aflat
In iezlea boilor culcat.
Dar Hristos așa a strigat:
Duceți-vă dela mine,
Mie nu mi-ați făcut bine,
Vedeți iadul cum vă stringe

Păcătoșii cum vor plânge.
Tălharilor sunt găite
Focuri mari, focuri cumplite.
Curvarilor sunt găite
Paturi de aramă infocate.
Să fii gazdă sănătoasă,
Să plătești corinda noastă.

Aici vedem pe *halaruștii*, urmașii haruspexilor păgâni, în contact cu creștinismul. Despre *halaripu* nu-i lipsă să spun, că ce-i astăzi, dar că în istoria veche ce a fost se poate vedea și de acolo că pe acest *haruspicum* l-au păstrat și Nemții în forma de *Heirup!* Halaripul păgânesc era un ceremonial sacru, urmat după *suovetaurilia*, cuvânt pe care ni l-am reținut noi în cuvântul *sfaturile*, și din care cuvânt s'a fabricat apoi cuvântul *svastica*, dimpreună cu semnul ei distinctiv de cruce încârligată . Acest cuvânt *svastica* nu este deci o derivație normală și istorică din vechiul cuvânt *suovetaurilia*, ci numai o readucere artificială în limba noastră de azi. Din *suovetaurilia* ne-au rămas cuvintele *sfat*, *sfaturi* și *sfânt*. Acesta din urmă nu se derivă anume dela slavonul „sviat”, cum s'ar părea, ci din vechiul cuvânt latin al *suovetauriliilor*, care ceremonie dădea imboldul necesar întreprinderilor mîntare, cu *halaruștii* spălați în sânge, să fascineze legiunile la lupte învingătoare și cuceritoare.

Semnul *suovetauriliilor* putea să fie crucea încârligată, numită azi *svastica*, care cruce încârligată apoi învîrtindu-se a făcut *halaripul* prin Italia, Spania, Africa și întregul continent civilizat din Europa, deschizând calea legiunilor cuceritoare ale lumii întregi. Dar să vedem ce a fost acest „haruspicum” exercitat de haruspecși. Cicero ne spune, că a fost numai o șarlatanie de-a fascina masele, zicând: „Miror, cur non ridet haruspex haruspicem cum videret”. Pe urmașii haruspecșilor îi mai găsim și azi între bonzii și vrăjitorii popoarelor păgâne, a căror lege este numai întriga și forța. Mare a putut să fie atunci puterea „*halaripului*” simbolizat prin crucea încârligată, care s'a învîrtit pe tot pământul. Dar azi ce este? O ruină numai, și istoricii o pot reconstrui abia în paginile istoriei. În viața socială de azi nu se poate readuce crucea încârligată, căci aceasta este bazată pe *adevărul și dreptatea* izvorită din crucea lui Hristos. Azi numai vrăjmașii crucii lui Hristos se mai încearcă a reintrona minciuna prin întrigă și forță.

Crucea încârligată nu mai are anume nici o putere; atât de mult a jucat „*halaripul*”, încât s'a distrus. Ea a stat pe pământ numai, se putea învîrta pe pământ *cum voia omul*. Biserica însă cântă la vecernia din Dumineca seara: „Mare este puterea crucii Tale, Doamne, că s'a înfipt în pământ și lucrează în lume, care a făcut din pescari apostoli, și din păgâni martiri, cari se roagă pentru sufletele noastre”. Aceasta cruce a alungat crucea încârligată păgână pe Golgota, căci „In mijlocul alor doi tălhari cumpăna dreptății s'a aflat crucea Ta acela adevărat pogorîndu-se în iad cu îngreunarea hulei, iară celalalt ușurându-se de greșale spre cunoștința cuvântării de Dumnezeu. Hristoase Dumnezeule, mărire Țiel!” (Ceasul al nouălea).

Cumcă „*halaripul*” și „*halaruștii*” de azi sunt rămășițele păgânismului aboriginal ni-o dovedește și versul în deobște cunoscut:

Ancătă, pancătă, țuncăl vei
Avel, pavel, dominei.
Erciu, perciu, iupiterciu
Aier, vaier, vot —

pe care-l recitează și azi încă copii la jocurile lor. În limba clasică acest vers ar suna cam astfel:

Anculus deus, panculus deus, cunctique
Ave, salve, domini.
Arce, parce, Jupiter!
Aerumnae, vaerumnae, vos (affligat).

Adevărat *Anculus* era zeul slugilor, și *pan*, de aici *panculus*, zeul slugilor păstori. Deci o imprecățiune generală și foarte uzitată era această formulă, încât s'a putut menține până în zilele noastre.

Legea păgânească era deci bazată pe ignoranța și tâmpirea masei, pe cari apoi cu întrigă și forță le mânau spre acțiune, cu vrăjmurii și șarlatanii. Tot cu întrigă și cu forță, ca și cu niște arme eficace, ne-au robit și pe noi vrăjmașii în totdeauna, luându-ne calea liberă spre dezvoltare și viața națională. Cursul liber al vieții naționale răpite îl jelește și A. Mureșanu în al său „răsunet”, zicând: „*Strigăți în gura mare, că Dunărea-i furată, prin întrigă și forță, violene uneltiri*”. Acesta a fost metoda sigură al vrăjmașilor din trecut ai neamului nostru, și acesta este și azi metoda socialismului, comunismului, liberalismului și al tuturor curentelor distructive, de cari nici *cuzismul* nu este străin. Cu lozinca atrăgătoare a antisemitismului distruge din sufletul masei simțul de adevăr și dreptate, și-l umple cu ura neghioabă și nefolositoare în serviciul distrugerii. Nu ne trebuie nici un curent distructiv, ci unul constructiv, care este național românesc, și care voadă a crea prin muncă proprie bunăstare materială și morală în clasele producătoare ale națiunii. Poftim și fără Jidanii! Asem tism da, antisemitism nu! Cu antisemitism se distruge industria și comerțul, prin asem tism se creiază o emulație nobilă, prin care putem ajunge la înțelegere și ordine socială, și astfel la fericire națională.

Sfântul Nichita a alungat pe „*halaruștii*” păgâni, dar azi vin alții și voadă să ne cucerască școlile, cultura, viața socială și națională. „*Halaruștii*” cei noi voadă să ne întunece tricoul credinței, speranței și iubirii creștinești, pe care stă scris „Nihil sine Deo”, și pe care dacă îl vor putea șterge și le va succede să scrie pe el crucea încârligată a „*halaruștilor*”, vor introna iarăși robia cruntă a forței și a intrigei. Aceasta însă nu va fi, căci „Noi vrem pe Domnul”.

Astfel numele adevărat al crucii încârligate, conform celor spuse, ar trebui să fie „*halaripu*”, și nu *svastica*. Și precum avem datina să pictăm și să facem noi creștinii cruce, așa trebuie introdus apoi pictarea și gimnastica „*halaripului*”. Inșă nu în numele Tatălui și al Fiului și al Spiritului Sfânt —, ci în numele lui „*Anculus, Panculus, cunctique*”, adevărat: „*Ancătă pancată, țuncălvei...*” departe dela Hristos!

Preot George Moody

Știri mărunte

PENTRU RESTANȚIERI. *Intrând în ultimul cvartal al anului, rugăm pe toți cititorii foii noastre, în restanță cu abonamentul să binevoiască a ne trimite fără amânare sumele datorite, crușându-ne astfel mizeriile provocărilor personale. Luptăm și așa cu destule greutate.*

Personale. P. Ven. Ordinariat arhidiecezan a numit pe pâr. Dr. Ioan Cristea notar consistorial, pe pâr. Victor Vamoș preot misionar la Cleveland Ohio (America), pe Reverendul Augustin Puia actuar la oficiul arhidiecezan, iar pe Reverendul Emil Catarig pedagog la Internatul Vancean de băieți.

Adunarea generală a „Astrei”. Ședința plenară dela 30 Octombrie c. a Comitetului central al Asociațiunii a decis ca adunarea generală din acest an să se țină tot la Sibiu

*) Publicăm acest articol pentru felul interesant cum este prinsă chestiunea, care, deși în proporții mult mai reduse decât în zilele primei „insufletiri”, tot mai agită opinia publică a țării. Interesantă e și împrejurarea, că autorul, preotul nostru din Cheț (eparhia Orășii), „zăpăcit”, cum scrie, de prof. Dr. T. Mălaiu dela Gherla, încă a făcut parte din LANC, dar văzând că la temeiul mișcării nu este decât ura împotriva „Jidanilor”, a părăsit șirurile „incârligaților”, făcând în publicitate acest „mea culpa”.
N. R.

și încă la 1 Decembrie, când se împlinesc 10 ani dela adunarea națională din Alba-Iulia, la înfăptuirea căreia a contribuit și ea în atât de largă măsură. — S'a abandonat deci definitiv gândul de a coborî serbările »Astrei« în arena politică, făcând, prin fixarea adunării din acest an la Alba-Iulia, jocul guvernului. Menținerea termenului de 1 Decembrie nu mai are acest colorit, dar nu înțelegem pentru ce a trebuit să se păstreze totuși Sibiul — unde a fost și adunarea generală din anul trecut —, când anul acesta, deși întârziată, putea să se țină foarte bine de pildă la Cluj.

Locale. Duminica viitoare, a săptămânei a opta după înălțarea sf. Cruci, va predica în catedrală păr. Dr. Vasile Aftenie, profesor la Academia de teologie.

— Școlile noastre încă au sărbătorit, cu fastul cuvenit, cele două aniversări, al căror praznic a înălțat săptămâna trecută țara întreagă. Vineri, la 26 Octombrie, s'a sărbătorit aniversarea de 10 ani dela înfăptuirea statului prieten al Ceho-Slovaciei, iar Duminica trecută s'a făcut comemorarea reanexării dela 1878 a Basarabiei. Alături de producții potrivite de cor și orhestră, s'au ținut din aceste prilejuri și conferențe despre importanța zilei de praznic.

— Dintre lucrările edilitare mai noue ale orașului încreștăm regularea străzii Călărașilor (de sub curtea mitropolitană), care se aranjează de ambele părți cu trotuare potrivite de piatră cioplită, făcând-o astfel pasibilă și pe timpuri de ploaie mai îndelungată.

Pentru bisericile sărace. Un ordin recent al Consistorului din Blaj, ocupându-se de încetarea colectelor interzise de Minister, cari au ajuns o adevărată rușine, ce »ne degrada mult în ochii străinilor«, dispune, în schimb, ca a doua zi de Crăciun, ori la Anul nou, să se facă colecte publice în toate bisericile arhidiecezei, în scopul de a se putea veni, pe această cale, în ajutorul celor ce în adevăr ar fi avizați la mila deaproapelui. Este o dispoziție din cele mai bune, care, împlinită cu suflet, va putea crea sume din cari să se poată face față atâtor lipsuri ale parohiilor mizere, cari cu toată bunăvoința nu pot să le acopere cu dela sine putere.

Concurs. P. Ven. Ordinariat arhidiecezan publică, cu termenul de 25 Noembrie c. concurs la parohia Bădeni (Bagin) din protopopiatul Arieșului.

Bacalaureatul din toamnă. Conform rezultatelor definitive, numărul candidaților prezentați la bacalaureat în sesiunea de toamnă a fost 9983. Dintre aceștia au reușit la probele în scris 5686, adică 56,90 la sută. La proba orală dintre aceștia au trecut abia 3883, adică 38,88 la sută. Rezultă deci, că în total au căzut la bacalaureatul din toamnă peste 61 la sută din candidați.

Liga Națunilor de origine catolică. Intr'un luminos articol publicat de Preasfințitul Alexandru al Lugojului în fruntea numărului dela 20 Oct. c. al organului său eparhial »Sionul Românesc« se arată, că societatea Liga Națunilor se datorește, ca atâtea altele, tot bisericii catolice, care prin călugărul dominican *Francisc de Victoria* a trasat, încă în jumătatea primă a veacului al XVI-lea, calea instituției ultramoderne din zilele noastre. Originile mai depărtate ale »Ligei« se pot descifra însă chiar de prin veacul al VI-lea, la sf. Leandru, un episcop al Sevillei în Spania.

† Păr. Ioan Mator, paroh la Vințul de sus, s'a stins la 31 Octombrie c. în anul 33 al vieții și 5 al preoției sale cinștite. Suferind de multă vreme în Sanatoriu de tuberculoși dela Aiud, unde avea îngrijirea atentă a surorilor Congregației noastre dela Obreja, drept mulțu-

mită și recunoștință a testat acestei Congregații suma frumoasă de 100,000 Lei. Este un gest care-l ridică între primii binefăcători ai acestei instituții de mare importanță. — Fie-i partea cu dreptii!

Telefonul „Unirii“

P. București. Directorul nostru nu mai face parte din consiliul societății »Sf. Unire«, și astfel nu e în situația de a vă putea da informații exacte privitor la mersul lucrărilor. În fruntea societății este tot păr. canonic Dr. I. Bălan.

M. Sibiu. Că iubii confrăți dela Sibiu văd în înființarea AGRU-ului nostru un nou obstacol în calea »unității sufletești« a neamului, nu e nici o mirare, după ce în concepția lor această »unitate sufletească« se confundă cu o știe toată lumea — cu încorporarea bisericii noastre unite în sinul ortodoxiei mântuitoare. »Telegraful« dela DVoastră simte prea bine, că asocierea mirenilor noștri nu va sta în serviciul acestei »unități sufletești«, și astfel e numai firesc să »nu prea fie curios« de scopul și mijloacele de lucrare ale AGRU-ului. El merge însă prea departe când afirmă, că noua societate va provoca »frământări cel puțin de prisos«, fiindcă din moment ce frații din »cealaltă strană« vor fi renunțat definitiv la gândul de a ne desființa ca biserică, orice »frământare« religioasă va înceta dela sine și AGRU-1 va fi foarte bucuros să poată clădi noul »Sion« al mirenilor, fără a trebui să se preocupe mereu de sabia »apărării«. Spuneți deci celor îngrijorați, că în loc să »regrete« înființarea AGRU-ului, ar trebui mai curând să se bucure, pentru că având el poate darul de-a le scoate din minte, pentru totdeauna, gândul desființării noastre ca biserică, îl socotim drept cel mai puternic mijloc pentru consolidarea adevăratei unități sufletești a neamului nostru.

Dr. B. Cluj. Urmărim și noi cu mult interes tot ce se scrie în legătură cu mizeriile românismului din părțile Săcuimei și suntem cei dintâi cari ne dăm seama că stările din acele părți ar trebui cât mai fără întârziere schimbate. Avem apoi informații pozitive, că mitropolia noastră a trimis în această chestiune o întreagă serie de memorii Ministerului cultelor, prin care se insistă, de ani de zile, pentru pornirea unei acțiuni sistematice a recăstigiării elementelor românești desnaționalizate. Se pare însă, că acest minister are deocamdată alte preocupări și astfel — în lipsa sprijinului dat din partea statului — străduințele bisericii se pierd aproape fără urme. Rușine și pagubă.

D. Aiud. Suntem perfect de acord. Înainte de a se ști, dacă preoțimea întregii noastre provincii bisericești este învoită, ori nu, cu propunerea episcopatului privitor la augmentarea fondului de pensie, este cel puțin prematur a se ocupa de acțiunea unificării fondului, care, evident, nu poate fi pusă în aplicare decât dacă se va fi creat o bază comună de operațiune. De aceea găzim și noi, că discuțiile referitoare la unificare puteau fi lăsate pentru mai târziu. De altfel eparhia Gherlei nu le cere acum și astfel tot nu se va ajunge în curând la nici o unificare.

C. Ceheiu. Chităm cu mulțumită primirea sumei de Lei 1000, abonament pe 1/2 an dela parohiile Săg. Fizeș, Valcăul de jos, Valcăul de sus, Iaz, Plopiș, Drighiu, Halmoșd, Nușfalău și Ceheiu. La Plopiș am sîstat trimiterea gazetei.

Oficiul parohial. Clopodia. Confirmăm primirea sumei de Lei 250. Achitat până la finea anului curent.

D. Sullna. Am primit 300 Lei. Abonamentul este achitat până la 31 XII 1928.

Oficiul parohial. Cămpeni. Chităm primirea abonamentului pe anul curent.

Oficiul parohial. Iadăra. Confirmăm primirea abonamentului pe 1927

Oficiul parohial. Mocod. Am primit abonamentul pe anul curent.

M. Târnăvești. Am primit suma de 300 Lei. Adresa s'a schimbat.

V. Valea Lupului. Prin »U. P.« am primit suma de 183 Lei.

O. Sapurul de sus. Chităm primirea sumei de Lei 200.

P. Șeușa. Am primit suma trimisă.

Nr. 6680—1928.

Publicațiune de concurs

Deschizându-se cu ziua de 1 Noembrie 1928 școala de arte și meserii »Sf. Iosif« de pe lângă Orfelinatul gr. cat. român de băieți din Blaj, se publică prin aceasta concurs cu termenul de 12 Noembrie 1928:

1. Pentru trei măestri la secțiile mecanică, tâmplărie și rotărie. Retribuțiile împreunate cu aceste posturi se plătesc din bugetul Ministerului Instrucțiunii publice și sunt întru toate egale acelorora, pe cari le au maestrul școlilor similare ale statului, inclusiv gradații și drept de pensie.

Ceice doresc să obțină aceste posturi, vor avea să-și înainteze la acest Consistor cererile însoțite de documente, dovedind, că întru toate condițiunile cerute de legea asupra învățământului profesional.

2. Pentru primirea alor 20 elevi pe cursul I al acestei școli, dintre cari un număr limitat pot fi orfani din război, cari vor fi primiți și întreținuți de Orfelinat, iar restul solvenți, respectiv bursieri, pe cât se va ajunge după micul număr al burselor.

Toți concurenții vor avea să dovedească, cu carte de botez și extras de naștere, că au împlinit etatea de 12 ani, cu certificat medical, că sunt sănătoși, și cu certificat școlar că au terminat cel puțin 4 clase primare.

Orfanii din război, vor mai anexa afară de aceste documente: Extras familiar, extras de moartea tatălui, ori proces verbal de dispariția lui; extras și de moartea mamei (dacă e cazul); extras de averea părinților și a orfanului; în sfârșit copia titlului de pensie, ori un certificat comunal, prin care să se dovedească calitatea de orfan din război, arătându-se numărul titlului de pensie și suma pensiei acordate.

Blaj, din ședința Consistorului arhiepiscopesc de Alba-Iulia și Făgăraș, ținută la 30 Octombrie 1928.

Dr. Ambrosiu Cheșianu,
p. vicar general.

RECLAMA

este sufletul comerțului

Vasile Hoza

Magazin de ornate bisericești. Vesminte din cele mai bune stoffe.

Prapori de mătase din Damasc. Candelabre din bronz auriu de 6 până la 24 lumini. Potire cadelnițe, picside, epitrafire.

Fabrica de clopote

Turnătorie de fontă și metal. La comandă fabric clopote orice mărime din cel mai bun material cu garanție de 50 ani și se află în depozit dela 10—500 kgr. Prețurile cele mai solide.

Vasile Hoza

Sibiu, Piața Prințul Carol Nr 6

(97) 54-?

TURNATORIE DE CLOPOTE

FRITZ KAUNTZ

fost

SCHIEB & KAUNTZ

Sibiu — Str. Morilor 2

Livrează clopote de biserică pe garanție de ani îndelungați, turnate din material de prima calitate ca înainte de război, executate în mod artistic. Experiență îndelungată, de ani de zile, asigură o muncă ireproșabilă și un sunet armonios.

Cereți oferte speciale!

Pe scrisori rog a se indica adresa precisă

(999) 1-?